

Living Danube Limes

Zhodnocení kulturního dědictví a pěstování udržitelného cestovního ruchu skrze PROŽITÍ společného dědictví na DUNAJSKÉM LIMITU jako základ kulturní cesty

Valorising cultural heritage and fostering sustainable tourism by LIVING
the common heritage on the DANUBE LIMES as basis for a Cultural Route

E-Newsletter

Číslo 4, září 2022

Interreg

Danube Transnational Programme

Living Danube Limes

STAV PROJEKTU LIVING DANUBE LIMES

POKROK V PRACOVNÍM BALÍČKU WP T1

Geoprospekce na pilotních místech

Projekt Living Danube Limes se při průzkumu a posílení vybraných pilotních míst ve východním Podunají opíral o odborné znalosti Institutu archeologického průzkumu a virtuální archeologie Ludwiga Boltzmana (LBI ArchPro). LBI ArchPro využívá nejmodernější metody geofyzikálního průzkumu – magnetometrii a georadar – k mapování archeologických prvků, které jsou skryté v zemi – a to vše bez výkopových prací.

Tyto vysoce citlivé přístroje dokáží odhalit pohřbené struktury, pokud jejich fyzikální vlastnosti měřitelně kontrastují s okolím, jako jsou kamenné zdi a osazení, jámy, kúlové jamky a ohniště. Pro průzkumy v rámci projektu tým použil motorizované multisenzorové měřicí systémy; ty mohou pokrýt velké plochy v krátkém čase, a mají proto velký potenciál pro efektivní průzkum archeologické krajiny.

Fotografie od LBI ArchPro: Archeologický geofyzikální průzkum pro projekt Living Danube Limes

Na podzim roku 2021 se terénní tým LBI ArchPro vydal na pilotní místa Iža (Slovensko), Százhalombatta (Maďarsko), Kopačevo (Chorvatsko), Vidin (Bulharsko) a Sacidava (Rumunsko), aby shromáždil geofyzikální data. Snímky 2D a 3D dat byly analyzovány na počítači a pro každou lokalitu byly vytvořeny digitální archeologické mapy.

Iža (SK)

Římská vojenská pevnost u obce Iža (*Kelemantia*) byla kdysi vybudována jako opevněné předmostí pro přechod přes Dunaj a se svou zděnou ohradní zdí zaujímá zvláštní postavení v rámci opevnění limitu. Tým LBI ArchPro provedl průzkum s motorizovaným georadarem a během dvou dnů zdokumentoval celý vnitřní areál pevnosti. Kombinací georadarového průzkumu s vysokým rozlišením pomocí 500 MHz antén a hlouběji pronikajících 250 MHz antén bylo možné zmapovat podpovrchové - novější - prvky v působivé míře detailu (např. ochrannou hráz proti záplavám Dunaje a "strážní domek") a odhalit pozůstatky vojenských kasáren, které jsou v hlouběji položených oblastech stále neporušené. V jihovýchodní části lokality se podařilo identifikovat dosud neznámé detaily římských staveb.

Fotografie od LBI ArchPro: vlevo: Přehled georadarového průzkumu s anténami 250 MHz; vpravo: Archeologické interpretační mapování georadarového průzkumu římské pevnosti v Iži.

Százhalombatta (HU)

Na maďarském pilotním místě Százhalombatta-Dunafüred (*Matrica*) provedl terénní tým georadarový průzkum v bývalém římském táboře, lázních a *vicusu*. V oblasti *vicusu* bylo na snímcích georadarových dat možné pozorovat několik římských domů - některé s kamennou dlažbou - a přilehlá zemědělská pole. V rámci římské pevnosti odhalily vynikající výsledky georadaru mohutné římské zdi, pilíře a budovy, které lze přiřadit k etapě tábora. Stavby vykazují typické půdorysy srovnatelné se známými římskými stavebními prvky, jako jsou nádvoří, kasárna a sýpky.

Fotografie od LBI ArchPro: Foto vlevo: Nastavení georadaru v Százhalombatta; Foto uprostřed: Zkoumané pole v oblasti římské pevnosti; Foto vpravo: Interpretace georadarových dat zobrazující římské stavební struktury.

Kopačevo (HR)

Na chorvatském pilotním místě Kopačevo (*Ad Labores*) se bohužel nepodařilo dostat k hlavní oblasti zájmu - areálu římské pevnosti ve vesnici - a tak tým prozkoumal oblasti kolem vesnice a severně od malé pevnosti pomocí motorizovaného georadaru. Analýza dat odhalila ve vybraných oblastech jen málo důkazů o archeologických prvcích, přesto byly terénní práce pro tým LBI ArchPro skvělou příležitostí k setkání s partnery z IAHR a k diskusi o možné budoucí spolupráci s ohledem na ochranu kulturního dědictví a archeologickou lokalitu Kopačevo.

Vidin (BG)

V Bulharsku se geofyzikální průzkum zaměřil na pilotní místo Vidin (*Bononia*). Vzhledem k tomu, že starověká pevnost a město *Bononia* jsou dnes z velké části překryty moderními stavebními objekty, byly neinvazivní terénní práce omezeny na parkovou plochu u pevnosti Baba Vida v blízkosti západní brány starověké *Bononie*. Data z georadaru odhalila převážně novější stavby; před dnešním muzeem bylo odhaleno několik archeologických struktur, které naznačují bývalé hrady, včetně obdélníkové budovy neznámého data.

Sacidava (RO)

V nejvýchodnějším bodě geofyzikálního průzkumu v rámci projektu zkoumal tým LBI ArchPro římské opevnění Sacidava v Rumunsku. Magnetometrické průzkumy byly prováděny na římském hradišti i v rámci raně středověkého osídlení a gótského hradiště východně od hradiště.

Uvnitř římské pevnosti byly objeveny četné struktury, které ukazují na bývalé římské stavby, průběh bývalých hradeb a zbytky cihlových zdí a cihlových střešních tašek. V rámci raně středověkého osídlení a gotického hradiště mohlo mnoho větších jam indikovat sídelní struktury, v některých případech i jámové domy. Zajímavé je, že testovací průzkum na malé ploše jižně od římské pevnosti odhalil několik obdélníkových staveb a také mnoho menších jam, které by mohly být interpretovány jako hroby. Jejich původ - římský nebo z pozdějšího období - nebylo možné s jistotou určit, nicméně slibné výsledky povzbudily tým k tomu, aby se v budoucnu vrátil k dalším výzkumům.

Fotografie LBI ArchPro; Foto vlevo: Chorvatští partneři projektu IAHR se připojili ke georadarovému průzkumu v Kopačevu; foto uprostřed: GPR průzkum na Babě Vidě ve Vidinu; Foto vpravo: Krásný, ale náročný terén pro průzkum v římské pevnosti Sacidava.

V listopadu 2021 dokončil tým LBI ArchPro práci v terénu v pěti partnerských zemích projektu. Byla to nezapomenutelná zkušenost, která je zavedla na cestu podél Dunajského limitu, objevování nových archeologických lokalit v krásné krajině a setkání s místními projektovými partnery, kteří jim nabídli velkou podporu a pohostinnost.

POKROK V PRACOVNÍM BALÍČKU WP T2

Začátek Spojovací plavby v Německu

Dva dny před zahájením Spojovací plavby 15. července jsme se dozvěděli špatnou zprávu: kvůli nízkému stavu hladiny Dunaje byl úsek mezi Ingolstadtem a Kelheimem uzavřen. Navzdory četným pokusům o získání zvláštního povolení jsme museli v krátké době improvizovat. Podle plánu byla *Danuvina Alacris* představena veřejnosti, ale loď musela zůstat na souši. Konala se velká slavnost s historickými rekonstrukcemi, na které vystoupily delegace *Legie III* a kohorty Bataverů. Přítomni byli také *Veterae Ciconie* se dvěma koňmi, kteří se k nám během spojovací plavby několikrát připojili.

Poté jsme se přesunuli do Kelheimu, kde byla loď na jeřábu spuštěna na Dunaj.

Foto vpravo od Margit Schedel; ostatní fotografie od FAU

Danuvina Alacris doprovázela *Fridericiana Alexandrina*, replika hlídkové lodi z císařské éry dokončená v roce 2018. Krátce po začátku plavby v Kelheimu se obě lodě setkaly s třetí replikou, *Reginou* z univerzity v Regensburgu, která je stejně jako *Danuvina Alacris* replikou pozdně antického člunu *Lusoria*. Společně tyto tři lodě urazily do Regensburgu asi 30 kilometrů. Tok Dunaje je vedl kolem Čertovy skály (Teufelsfelsen), kde na ně čekala naše malá delegace.

V Regensburgu nás přivítali legionáři a pozvali nás na velkou hostinu.

Foto vlevo od Mathiase Orgeldingera; ostatní fotografie od FAU

Druhý den jsme opět ujeli asi 30 km, než jsme zakotvili v Pfatteru. Až sem jsme se museli potýkat s obtížnými podmínkami. Kromě nízkého stavu vody byl na řece jen velmi slabý proud a stálé teploty mezi 30 a 40 stupni s oblohou bez mráčku. Na druhou stranu jsme se mohli opakovaně kochat krásným výhledem, jako například v případě Walhaly u Regensburgu.

Největší výzva nás však čekala následující den. Do Stephansposchingu jsme museli urazit téměř 60 km. I tuto výzvu jsme překonali díky silnému týmovému výkonu a odpočinkové přestávce krátce před zdymadlem Straubing. Po břehu veslařský tým doprovázel malý konvoj, který zajišťoval jídlo a pití během cesty. Když jsme 20. července dorazili do Stephansposchingu, bylo již pozdní odpoledne.

Zde na nás čekaly neobvyklé okolnosti. Nebylo zde žádné vhodné přistávací místo, nicméně mezi Stephansposchingem a protějším Mariaposchingem leží přívoz. Podle plánu měla loď *Danuvina Alacris* zakotvit u boku přívozu. To se podařilo a vzhledem k celodenní práci to byla velká úleva. Trocha vzrušení nás však teprve čekala. Do zátoky vedle lodi vjel člun vodní záchranné služby. Manévr se trochu zvrtil a tento motorový člun se dostal do kontaktu se čtyřmi našimi vesly, která byla stále nasazená. Vodnímu záchrannému člunu se naštěstí nic nestalo, ale naše vesla byla zlomená a musela být vyměněna. Pozdě večer musel být člun odpojen od trajektu a dopraven na druhý břeh v Mariaposchingu, kde mohl strávit noc.

Foto vlevo od Mathiase Orgeldingera; Foto vpravo: Stephansposching (foto FAU)

Na každé ze sedmi zastávek posádku slavnostně přivítali zástupci příslušného města nebo obce a veřejnost. Při této příležitosti jsme prezentovali projekt a vystavili předměty související s římskou antikou, jako například štíty. V mnoha případech jsme také uspořádali divácké plavby, při nichž si mohla široká veřejnost pod naším dohledem zaveslovat na lodi *Danuvina Alacris*.

V některých případech jsme se rozdělili a část posádky měla možnost navštívit římské památky a muzea ve vnitrozemí. Noc jsme vždy strávili ve stanu, nezřídka na idylickém místě u břehu Dunaje. Druhý den jsme dorazili do Vilshofenu, kde jsme zakotvili poblíž výletních lodí a absolvovali několik diváckých plaveb. Další den nás čekala poslední etapa německé části Spojovací plavby, a to cesta do Pasova. Nejprve jsme však pozvali tři školní třídy, aby se lépe seznámily s římskou antikou, proto jsme v cestě pokračovali až v poledne a do Pasova dorazili až večer. Zde druhý den následovaly velké oslavy. V plánu bylo uspořádat několik diváckých plaveb a příležitost zaveslovat si na římské lodi si nenechal ujít ani pasovský starosta.

Večer 23. července jsme v Pasově přivítali naše rakouské kolegy. Druhý den ráno začalo jejich dobrodružství.

Fotografie od FAU

POKROK V PRACOVNÍM BALÍČKU WP T3

Opatření na zviditelnění v partnerských zemích a související semináře

Německo

Seminář byl určen zúčastněným stranám projektu, zejména na místní úrovni a těm, které mají vztah k pilotnímu místu, a také široké veřejnosti. Cílem bylo informovat o stavu celého projektu a zahájit diskusi o dokončených a plánovaných opatřeních týkajících se pilotního místa. Jedním ze stěžejních bodů bylo představení aplikace "Living Danube Limes VR" a diskuse o tom, jak ji nejlépe využít pro pilotní lokalitu.

Vzhledem k tomu, že úspěšná prezentace, zejména zmiňované aplikace, vyžadovala určité technické předpoklady, jako je stabilní připojení k internetu, nemohla být akce dokončena přímo na pilotním místě. Vzhledem k předchozím akcím však bylo pilotní místo zúčastněným stranám již představeno a ostatním účastníkům bylo ukázáno pomocí obrázků.

Fotografie od FAU

Německé pilotní místo, strážní věž 14/4 a malá pevnost u Hinterer Schloßbuck, je již dobře rozvinuto, zejména Bavorským zemským úřadem pro ochranu památek. Na místě je návštěvníkům poskytována podpora, aby si mohli lépe představit

starověké stavby a souvislosti. Na místě je instalována informační tabule, která rovněž obsahuje vizualizaci a vědecky podložené poznatky.

Aby se trvale zvýšilo povědomí o pilotním místě, jakož i o kultuře vzpomínek na společnou římskou minulost se zaměřením na limit, je strategií FAU pořádat ve spolupráci s místními zúčastněnými stranami četné akce s římskou tematikou. Zejména má být vytvořeno spojení mezi pilotní lokalitou v lese Burgstallwald a oblastí loděnic.

Příkladem takových akcí, které se již konaly, ale budou se konat i v budoucnu, jsou římské prohlídky v Burgstallwaldu a v městečku Gunzenhausen, "Veslování jako Římané" nebo ochutnávka římské kuchyně. Všechny akce jsou doprovázeny prvky „živé“ historie. Ústřední byla samozřejmě samotná stavba lodi, během které bylo možné zapojit veřejnost.

Fotografie od FAU

Představení projektu a tento přístup se setkal se všeobecným nadšením. Pozitivně bylo hodnoceno také to, že aplikace je snadno dostupná a nabízí další, doplňující nabídku k zážitku z pilotního místa a římské minulosti obecně.

Účastníci workshopu zároveň zjistili, jaký potenciál nabízí další vývoj aplikace a její integrace do dalších aplikací. Padl dotaz, zda by bylo možné poskytnout data k tomu potřebná.

V rámci implementace bylo dohodnuto, že na pilotním místě by měl být k dispozici QR kód odkazující na verzi pro prohlížeč a na stažení aplikace. Volitelně mohou být tyto QR kódy distribuovány i na dalších místech v Gunzenhausenu nebo na domovských stránkách.

Za tímto účelem byly na místě instalovány dvě cedule s QR kódy pro aplikaci a verzi pro prohlížeč. Byly umístěny přímo vedle stávajících informačních tabulí. Tím je na jedné straně zajištěn dobrý výhled na samotné pilotní místo a na druhé straně je přímo k dispozici spojení mezi informační tabulí a přístupem do VR (virtuální reality). Realizace proběhla bez problémů. Tabule byly bezplatně instalovány společností FAU dne 26. června 2022. Turistická kancelář Gunzenhausen navíc zjišťuje další možnosti zpřístupnění VR Living Danube Limes.

Fotografie od FAU

Bylo upozorněno na problém, že aplikace přestávají být přístupné, jakmile přestanou splňovat určité standardy stanovené například společností Apple nebo Google. Tento problém následně péče předpokládá nepřetržitou podporu, která je spojena i s náklady přesahujícími dobu trvání projektu.

Maďarsko

Dne 24. července jsme provedli několik kroků ke zviditelnění *Matrica castrum*. Byl uspořádán workshop ke zviditelnění maďarského pilotního místa projektu Living Danube Limes, a to z hlediska archeologie, muzeologie (prezentace), problematiky cestovního ruchu a přístupu místní komunity k rozvoji. Hlavním cílem tematického workshopu Word Café bylo najít různá řešení, jak zviditelnit skryté stopy po pomocném táboru *Matrica* pro místní komunity i širší veřejnost a vytvořit atmosféru, která podpoří mezinárodní spolupráci podél *limitu*, někdejší římské hranice, a realizaci cílů mezinárodního projektu v širším kontextu. U jednotlivých stolů diskutovali různí místní aktéři a odborníci a také hosté z několika měst podél Dunaje - z Baji a Dunaújvárosu. Workshop byl akreditovanou akcí Maďarské komory architektů, proto bylo možné za účast získat kredity. Workshop byl uspořádán v blízkosti přístavu, kde bude rekonstruovaná *lusoria* kotvit během Spojovací plavby mezi 15. a 18. srpnem 2022. Podrobný program naleznete na adrese: <https://www.mut.hu/?module=news&action=getfile&aid=46129>.

Fotografie od BME

Během workshopu byla na místě k vidění virtuální rekonstrukce římských lázní u maďarské pilotní lokality *Matrica castrum* - Százhalombatta. Účastníci workshopu – místní zainteresované strany, odborníci a zástupci několika měst podél Dunaje – umístili na místě římských lázní informační tabuli. Na tabuli si lze přečíst stručné informace o historii stavby, pomocí QR kódu se lze dostat k virtuální rekonstrukci památky a také k hlavním informacím projektu Living Danube Limes. Pokud navíc návštěvníci položí na 3D tištěnou tabuli papírek a vybarví jej, mohou si kresbu lázní okopírovat a odnést domů. Výsledkem workshopu je zahájení úklidu areálu pilotního místa a vytvoření informační tabule na místě. Ta bude připravena až do dne, kdy na pilotní lokalitu Maďarska, Százhalombatta, dorazí během Spojovací plavby rekonstruovaná římská loď typu *lusoria* – *Danuvina Alacris*.

Fotografie od BME

Po skončení semináře byla v Muzeu Matrica v Százhalombattu otevřena komplexní výstava týkající se maďarského pilotního místa v projektu Living Danube Limes. Výstava dává nahlédnout do historie římského pomocného tábora *Matrica* s dosud nevystavenými archeologickými nálezy, ukazuje průzkum provedený LBI Arch Pro a virtuální rekonstrukci římských lázní vytvořenou v rámci projektu Living Danube Limes a představuje koncepční návrhy na rozvoj památkové lokality od studentů architektury a specializovaných inženýrů památkové péče na Budapeštské technické a ekonomické univerzitě. Úvodního slova slavnostního zahájení se ujali náměstek primátora Százhalombatta, ředitelka Muzea Matrica a archeologického parku a vedoucí Katedry dějin architektury a památkové péče BME, za účasti primátora města Ercsi, památkářů, hlavních architektů, odborníků, lektorů, studentů a občanů Százhalombatta. V úvodním projevu se ředitelka muzea Gabriella T. Németh vyjádřila, že "táboru *Matrica* se ještě nikdy nedostalo tak komplexní pozornosti jako při této příležitosti". Výstava je otevřena do konce září.

Fotografie od BME

Workshop v rámci Mezinárodních dnů archeologie (Bulharsko)

V rámci Mezinárodních dnů archeologie uspořádal partner CHI 14. června 2022 vzdělávací workshop pro mládež v bulharském městě Lom s praktickou ukázkou římského dědictví a výkladem na římském hradě *Almus*.

Archeologové z muzea v Lomu představili posluchačům, mezi nimiž byli studenti, zástupci místní samosprávy a nevládních organizací, archeologii jako obor, v němž se setkává několik vědních oborů. Hovořilo se o současných výzumech a hmotných stopách římské civilizace nalezených v *Almusu*. Obohacením znalostí o římské společnosti přispěl workshop k lepšímu pochopení starověkého světa RDL (římského Dunajského limitu).

Někteří studenti navrhli zpopularizovat *Almus* ručně vyrobenými replikami římského dědictví prodávanými jako suvenýry pro turisty a návštěvníky. Nebo napsali eseje o tom, jak žili Římané v *Almusu*, na základě vyprávění místních archeologů a depotitářů lomského muzea.

Publikum se silně zabývalo otázkami, jako je ochrana, zachování, zvyšování povědomí a vzdělávání o archeologickém dědictví, které je považováno za významnou příležitost pro Evropany jako zdroj identity, otevřenosti a tolerance, zachovávající zároveň kulturní rozmanitost, která charakterizuje Evropu. Iniciativa CHI podpořila otevřený přístup k římské kultuře v Lomu.

Akce CHI během Evropských dnů archeologie v Lomu v roce 2022 zmobilizovala mládež a místní zúčastněné strany k dalšímu objevování pokladů mezi dědictvím Lomu.

Praktická ukázka na místě, kterou zorganizovali archeologové v Lomu, pomohla zvýšit povědomí o bohatém římském dědictví, ale také odhalit historii této lokality. Každé město a vesnice podél Dunaje v Bulharsku má svou vlastní pozoruhodnou historii datovanou do starověku nebo středověku a při historických akcích jsou vždy přítomny emoce.

Druhé setkání místní pracovní skupiny a seminář o zviditelnění římského Dunajského limitu v Bulharsku

Dne 30. června 2022 uspořádal Národní turistický klastr "Bulgarian Guide" (NTC BG Guide) 2. setkání místní pracovní skupiny a workshop o zviditelnění římského Dunajského limitu.

Akce se konaly v konferenčním sále obce Vidin v Bulharsku v součinnosti s regionální konferencí DANURB+ (Danube Urban Brand) Vidin-Calafat "Kreativní Dunaj. Konektivita - klíč k překonání úbytku".

Druhá místní pracovní skupina Living Danube Limes v Bulharsku se věnovala tématu "Udržitelná ochrana a cestovní ruch" a zdůraznila účinnost iniciativ na udržitelnou ochranu, vyhodnocení pilotní lokality a zvýšení jejího turistického potenciálu, přilákání více návštěvníků, větší propojení pilotní lokality s ostatními pilotními lokalitami / Dunajským limitem.

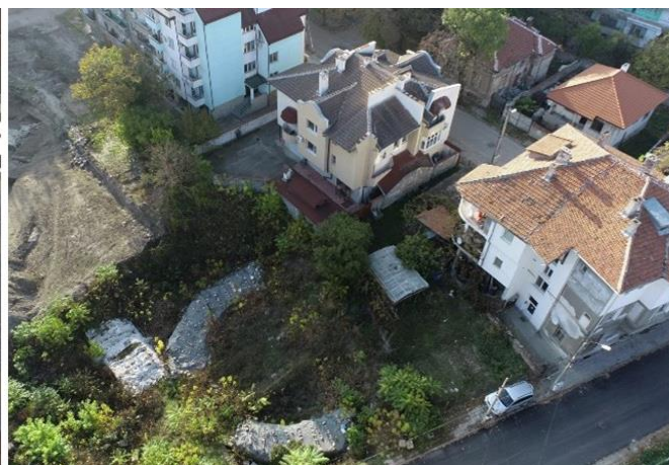
Akce byla zahájena představením probíhajícího projektu Living Danube Limes a možností, které projekt nabízí z hlediska udržitelné ochrany kulturního dědictví a cestovního ruchu v souvislosti s *Bononií* – pilotním místem v Bulharsku.

Moderátoři z NTC BG Guide se podělili o výsledky geoprospekčních kampaní a rekonstrukcí ve VR (virtuální realitě) v *Bononii*. Vyzdvihli také očekávání od vytvoření Muzejního klastru Dunajského limitu a jeho význam z hlediska posílení spolupráce mezi všemi muzei podél Dunaje.

Během pracovní skupiny se NTC BG a zástupci dalších bulharských partnerů, Sdružení podunajských obcí (ADRM) a Centra pro interpretaci kulturního dědictví (CHI), zabývali otázkami udržitelné ochrany kulturního dědictví a cestovního ruchu. Diskuzí se aktivně zúčastnili i zástupci ASP - Regionálního historického muzea ve Vidinu.

Došlo k živé diskuzi mezi všemi účastníky, kteří zastupovali vidinské regionální a místní orgány, univerzity a turistické organizace, místní kulturní centra atd. a také účastníky z Rumunska, čímž se z místní pracovní skupiny stala regionální akce.

Účastníci se podělili o svůj pohled na věc a uvedli příklady ze správy kulturního dědictví v Bulharsku a zejména ve Vidinu. Někteří z nich poukázali na potřebu komplexních opatření, sahajících od archeologických průzkumů až po znárodnění kulturního dědictví. Bylo zdůrazněno, že nejpalčivějším problémem římského kulturního dědictví ve Vidinu je nedostatek informačních cedulí a skutečnost, že tyto památky nejsou přístupné pro osoby se zdravotním postižením. Všichni účastníci pracovní skupiny se shodli na tom, že efekt zápisu *Bononie* jako součásti světového kulturního dědictví „Hranice římské říše“ ("Frontiers of the Roman Empire") by měl velký pozitivní efekt z hlediska zvýšení počtu návštěvníků a turistů.

Obě fotografie od Národního turistického klastru "Bulgarian Guide"; Foto vpravo: Západní brána římské pevnosti *Bononia*, město Vidin, Bulharsko.

Zasedání pokračovalo workshopem o zviditelnění římského Dunajského limitu. Workshop s názvem "*Bononia* - oživení minulosti prostřednictvím virtuálních rekonstrukcí" umožnil interakci mezi projektovými partnery, přidruženými partnery, místními úřady, zástupci kulturních center a dalšími místními zainteresovanými stranami při hledání nejlepších možných způsobů prezentace bulharské pilotní lokality pomocí 3D virtuálních rekonstrukcí, které již byly v rámci projektu vytvořeny.

Foto vlevo: Virtuální rekonstrukce *Bononie* (foto Slovenská technická univerzita v Bratislavě, Slovensko), fotografie z konference uprostřed a vlevo: Národní turistický klastř "Bulgarian Guide".

POKROK V PRACOVNÍM BALÍČKU WPI

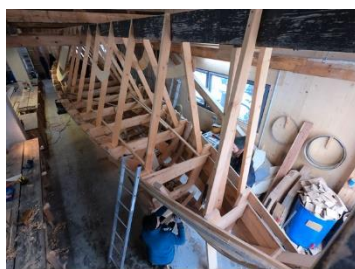
Dokončení lodi

V zimě 2021/2022 byly upraveny podlahové desky a úpony. Kýlová plocha byla vysáta a podlahové desky a úchyty byly naolejovány lněným olejem. Na některých podlahových deskách byly praskliny, které byly vyplněny hnědou pastou z dřevěného dehtu.

Byla přidána prkna, zpočátku pouze každé druhé. Tento postup se nazývá francouzská konstrukce. Zejména na koncích (před a zád) se prkna musela napařovat v parním boxu. Jedině tak byla prkna dostatečně pružná, aby unesla šikmé úhly lodi. Po napaření se prkna připevnila k lodi a několik hodin se přitlačovala k šablonám, aby si tento tvar udržela.

Důležité je, aby prkna k sobě dobře přiléhala po obvodu. Zde je nutná jemná práce s ohledem na úhly zkosení. S tloušťkou 2,5 cm jsou prkna *Danuviny Alacris* obzvláště tenká. Pro srovnání: prkna rekonstruovaného císařského hlídkového člunu F.A.N. mají tloušťku 4 cm (borové dřevo).

Mezitím byly provedeny další práce na stěžni, ráhnu, rozpěře a šikmém ráhnu. Také jsme zatloukli další železné hřebíky do prken a podlahových desek a také do žeber.

Fotografie FAU; foto druhé zprava: Hotové nosníky byly představeny během třetího workshopu, květen 2022

Pracovali jsme také na výrobě vesel o délkách 4,1 m, 4,4 m a 4,7 m.

Vesla byla předem nařezána na různé rozměry a poté zaoblena a obroušena podle šablon a rozměrových specifikací. Po dokončení byl nanesen ochranný nátěr a vypáleno značení. Poté byla vesla opatřena kůží.

Ráhna byla rekonstruována podle specifikací starých příruček, protože v originále neexistovala. Byly zhotoveny: stěžně, vratiráhno, rozpěra a pak šikmé ráhno. Příslušné úpravy trvaly dlouho, zejména v případě šikmého ráhna, která se skládá ze dvou částí, horního a spodního ráhna, které jsou uprostřed zavěšeny.

Souběžně probíhaly práce na koncepci nátěru *Danuviny Alacris*. Bylo vytvořeno několik nákresů. Pro štíty posádky byly rukojeti nařezány na míru, ohoblovány a nýtováním připevněny k tvaru štítu.

Na štítech byly použity siluety pozdější figurální malby. Poté byly vyřezány a vyleštěny štítové puklice. Poté byly puklice přibity na dvacet štítů. Buď byly sevřeny hřeby, nebo přinýtovány na druhé straně.

Práce na lodi pokračovaly doplněním podlahových desek a žeber. Byla také přidána poslední prkna do hřbetu. Poté byly odstraněny šablony a místo nich vloženy chybějící podélníky, žebra a rámy dna. Pak byly zatlučeny a zalomeny poslední železné hřebíky. Poté byla přidána podélná prkna, která zpevňují loď podélně, a to 3 na pravoboku a 3 na levoboku. Paluba pak bude spočívat na spodním nosníku. Dva horní jsou širší a pevnější než v originále, protože loď je - v rozporu s historickými fakty - často přenášena a přepravována po souši.

Fotografie FAU; foto vlevo: Dva z hotových štítů, představené při zalévání *Danuviny Alacris*, červen 2022

Byly instalovány stěžňové vzpěry, bednění na zádi a poslední vzpěra na přídi. Jsou průběžné a zpevňují loď do stran. Směrem k okrajům lodi byly dokončeny nárazníky na pravoboku a levoboku. Rozteče okrajů lodi a středové uličky jsou nastaveny podle historického vzoru. Švy mezi prkny jsou utěsněny a zalepeny kytem. Enkaustický nátěr byl testován v předchozích měsících. Nová receptura byla vylepšena a realizována na lodi.

Vpředu bylo vybudováno hrazení v délce asi jednoho metru, které má zachycovat stříkající vodu. Zábradlí bylo připevněno k hrazení a muselo být dostatečně vysoké, aby za něj bylo možné připevnit štíty a aby se dalo veslovat.

Poté byla připevněna takeláž. K tomu byly použity kladky a polokladky („deadeyes“) vyrobené již na podzim 2020. Byly vyrobeny další. Část takeláže byla dokončena po spuštění lodi na vodu.

Dne 26. června 2022 konečně nastal čas. *Danuvina Alacris* mohla opustit svou loděnici v Schlungenhofu.

Z haly byla převezena na břeh jezera Altmühlsee, vzdáleného jen několik metrů, kde na ni již čekal jeřáb. Jeřáb pak loď pomocí speciálního zvedacího nosníku spustil na jezero Altmühlsee.

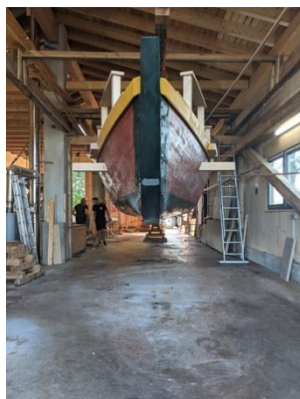
Při tomto procesu, takzvaném spuštění na vodu, přichází dřevo lodi poprvé do styku s vodou. Tento kontakt s vodou je nedílnou součástí procesu stavby lodi. Loď se během tohoto procesu může trochu potopit, protože v tomto okamžiku ještě není vodotěsná a naplní se vodou. Dřevo bobtná a rozpíná se - teprve nyní může být loď skutečně těsná.

Protože však bylo v lodi skutečně velmi málo vody, bylo možné se dokonce odvážít první zkušební jízdy, což se neočekávalo. Bez kormidel, protože ještě nebyla namontována! Tento typ člunu však dokázal, že v nouzi může fungovat i bez nich. Pokud zkušený kapitán umí své veslaře patřičně instruovat, mohou manévrování zcela převzít. Člun doprovázela F.A.N. a nakonec oba čluny bezpečně dorazily zpět do přístavu.

Spouštění lodi na vodu zahájilo finální proces utěšňování prken. Následovaly závěrečné práce. Byla dokončena tři kormidla, pro levobok a pravobok a jedno jako náhradní, včetně zavěšení. Vložky třmenů byly připevněny k nárazníkovému pásu v souladu s úhly kormidel. Kormidla byla připevněna k lodi.

Do lodi byla instalována podlahová prkna, stejně jako pojezdová podlaha na přídi a zádi. Bylo také instalováno zábradlí.

Dne 15. července byla *Danuvina Alacris* představena veřejnosti v Ingolstadtu v plně provozuschopném stavu a byla zahájena Spojovací plavba.

Fotografie vlevo a vpravo od FAU; prostřední fotografie: Mathias Orgeldinger

ZPRÁVA O AKTIVITÁCH LIVING DANUBE LIMES

Den římského Dunajského limitu

Dopis z Matrice – Den římského Dunajského limitu v Százhalombatta, Maďarsko

25. července mohli návštěvníci Archeologického parku Százhalombatta okusit ducha římské doby. V rámci akce pro veřejnost nazvané "Dopis z Matrice - Den římského Dunajského limitu" bylo prezentováno římské dědictví *Matrice*, které je mezi místními obyvateli málo známé, protože je přímo na místě málo viditelné. Během akce jsme představili římskou gastronomii a římské měřičské nástroje (např. "groma"). Kromě toho byli pozváni římsští reenactoři - členové *Legio Leonum Valentiniani*, kteří představili životní styl, obleky a vybavení lidí z pomocného tábora tak, jak tomu bylo v Százhalombattu ve starověku. Návštěvníci si mohli zkusit starověká řemesla (např. výroba razítka *Matrica* podle ražené cihly vykopané v Százhalombattě), navštívit koncert a místa, kde byly vystaveny hlavní výsledky projektu, nová opatření na zviditelnění římských lázní (VR rekonstrukce, 3D tištěný nástroj), římská loď zvaná *Danuvina Alacris* a byli propagováni s připravovanou Spojovací plavbou. Účastníci programu mohli ochutnat "Matiovu večeři" připravenou podle tradičního římského receptu. Akce byla spojena s programem Muzejní noci, který zajistil větší, celostátní zviditelnění akce.

Fotografie od BME

Římské dny na Dunaji v Bulharsku

ADRM oslavilo dny římského Dunajského limitu římskou historickou rekonstrukcí *Legio I Italica*, která byla součástí programu Festivalu smyslů "Dunajský zážitek", Silistra, 25. - 26. června 2022. Uskutečnila se v Dunajském veřejném parku v Silistře, na místě římského tábora *Durostorum*.

PRVNÍ FESTIVAL SMYSLŮ "DANUBE EXPERIENCE" SE KONAL V PODUNAJSKÉM MĚSTĚ SILISTRA (BG).

První Festival smyslů svého druhu "DANUBE EXPERIENCE" (Dunajský zážitek) se konal 25. a 26. června v Dunajském parku v Silistře. Akci pořádalo Sdružení podunajských obcí "Dunaj" (ADRM) a byla financována Nadací "Amerika pro Bulharsko" (program "Cestovní ruch na Dunaji"). Hlavním partnerem byla obec Silistra.

Cílem festivalu bylo představit koncept zážitkové turistiky v Podunají v Bulharsku, který se skládá ze čtyř vzájemně propojených prvků: kuchyně, vína, dobrodružství, kultury a historie. Jednalo se o dvoudenní akci pod širým nebem, která se konala v rámci Mezinárodního dne Dunaje - 29. června. Akce byla založena na dvou hlavních principech: výstavě a participaci. Tematická zákoutí byla uspořádána jako jakási trasa a realizací této akce se ADRM snaží propagovat mnohotvárný, ale dosud neznámý region kolem Dunaje v Bulharsku. První římská historická skupina v Bulharsku *I Legio Italica* z města Svištov ukázala římskou rekonstrukci na ruinách římského tábora *Durostorum*. Akce se zúčastnilo přibližně 6 000 diváků.

Fotografie od ADRM

Výstava Dny Dunajského limitu na Univerzitě architektury a urbanismu Ion Mincu, Rumunsko

Výstava pořádaná během Dnů Dunajského limitu (20. - 26. července 2022) je srdečním projektem pro tým UAUIM a studenty zapojené do dalších aktivit projektu (letní škola, výzkum, projekty zpřístupnění částí limitu atd.). Akce se konala v sídle univerzity, kde jí byl vyčleněn velkorosý prostor v prvním patře, kde byly umístěny obrazy a panely vytvořené během cesty v létě 2021 na téma zpřístupnění lokalit. Kromě toho byly za podpory kanceláře starosty obce Rasová přivezeny obrazy a panely vytvořené pro Muzeum Rasová, aby byly vystaveny během této velké akce.

Součástí výstavy bylo také promítání různých zážitků zachycených na kameru během výletů na lokalitu Sacidavského limitu, a to pomocí 2 kvalitních videoprojektorů. Televizní přijímač vysílal videoinformace pořízené partnery projektu a je nastaven na případné živé vysílání. Takové přímé přenosy zahrnují spuštění římské lodi *Danuvina Alacris* na vodu, stejně jako její první "kroky" a začátek plavby.

3D tiskárna, která byla pořízena díky projektu, tiskne každý den nový model limitu.

Výstava byla otevřena po celou dobu konání Dnů Dunajského limitu (20. 7. - 26. 7. 2022) s možností ponechat ji otevřenou a přístupnou veřejnosti až do července 2022.

Níže přinášíme několik fotografií z výstavy.

Fotografie od ADRM

Den Dunajského limitu 2022 oslavený ve městě Ungheni

Ve dnech 18. - 24. června 2022 se konaly oslavy Dne Dunajského limitu v rámci projektu "Zhodnocení kulturního dědictví a pěstování udržitelného cestovního ruchu skrze PROŽITÍ společného dědictví na DUNAJSKÉM LIMITU jako základ kulturní cesty", financovaného v rámci programu Dunajské nadnárodní strategie.

Při této příležitosti se ve městě Ungheni uskutečnily různé aktivity zaměřené na propagaci a zhodnocení kulturního dědictví dunajských břehů. Žáci výtvarných škol "Raisa Cojocar" se zúčastnili venkovního malířského workshopu "Dunaj očima mladých lidí z Ungheni", zatímco studenti hudební školy Ungheni potěšili veřejnost písněmi zahránými na akordeon a kytru. Aktivity se uskutečnily na náměstí "Grigore Vieru" ve městě Ungheni. Účastníci této akce měli možnost vychutnat si dobrou hudbu, obdivovat žákovské práce a dozvědět se více o významu Dunajského limitu pro mezinárodní kulturní dědictví.

Během této doby byly také zorganizovány návštěvy v Muzeu historie a etnografie v Ungheni. Návštěvníci obdivovali muzejní exponáty a dozvěděli se zajímavé informace o jejich historii. Ředitel muzea, pan Iucal Vasile, seznámil návštěvníky s důležitými poznatky o cenných muzejních předmětech.

S cílem zvýšit povědomí a informovat širokou veřejnost o významu Dunajského limitu pro historii a kulturu obyvatel tohoto regionu byly zpracovány informační materiály (tisková zpráva a plakát) a zveřejněny na webových a facebookových stránkách radnice města Ungheni.

2. setkání rumunské Místní pracovní skupiny (Local Focus Group)

Druhá akce Místní pracovní skupiny v Rumunsku se konala online 20. června 2022 od 10:00 do 12:00 hodin bukureštského času.

Akci pořádal INCDT a byla organizována za podpory UAUIM a MINAC (přidružený partner) a sešli se na ní zástupci místních muzeí podél Dunaje, nezávislí výtvarní umělci, architekti a zástupci malých a středních podniků. Přítomno bylo 15 účastníků, z toho 8 z cílových skupin a 7 od dvou projektových partnerů, kteří setkání organizovali.

V rámci akce byla probírána následující témata:

- Průběh projektu Living Danube Limes a jeho přínos k místnímu rozvoji a rozvoji cestovního ruchu v Podunají - Prezentace obsahuje podrobný popis aktivit, které proběhly ve sledovaném období prosinec 2021 – červen 2022, a výzkumné činnosti partnerů
- Výzvy a potřeby týkající se plavby po Dunaji organizované v rámci projektu
- Dostupnost a přilákání turistů - návrhy UAUIM
- Dunajské Dny a výstava pořádaná v rámci UAUIM o Dunajském limitu

Dalšími zajímavými body jednání místní pracovní skupiny byly:

- způsoby, jak zajistit, aby se plavba římskou lodí *Danuvina Alacris*, s níž projekt počítá, uskutečnila efektivně
- způsoby zajištění prostor pro táboření a ubytování personálu lodi během plavby, která se uskuteční v Rumunsku v říjnu 2022
- logistika tábořišť v Izvoarele a Cernavodě
- přesun návštěvníků / turistických skupin z místa kotvení do pevnosti / muzea v Rasové
- výsledky dosažené oběma partnery - INCDT a UAUIM, které předčily původní očekávání a plány
- výstava 21. června 2022 v přízemí UAUIMu

Celkově byly diskuse a navržená řešení považovány za uspokojivé a další kroky, které je třeba podniknout, zahrnují následnou cestu po rumunském břehu Dunaje s cílem zahájit jednání s potenciálními spolupracovníky na přípravě rumunské části plavby - ubytování pro posádku lodi, organizace místních akcí, příprava lokality Sacidavský limit a muzea Rasova na přivítání návštěvníků i lodi.

Dále paní Ana Maria Machedon představila, co UAUIM udělala v posledních měsících. UAUIM koordinoval vytvoření katalogu archeologických nalezišť, který obsahuje informace o tom, jak mohla římská naleziště vypadat, o dopadech jejich rekonstrukcí, o způsobech jejich zpřístupnění návštěvníkům, o ochranných konstrukcích pro výkopy na archeologických nalezištích, o laserových rekonstrukcích a světlech či věžích, z nichž si návštěvníci mohou prohlédnout naleziště, aniž by je

navštívili, atd. Tento úkol nebyl původně zadán UAUIM, ale byl jimi splněn na základě všech výzkumů provedených jak v rámci tohoto projektu, tak i v rámci jiných předchozích výzkumů, které vycházely z prací studentů UAUIM.

Následovala prezentace pana Dragoșe Dordea o zahájení výstavy, kterou UAUIM uspořádá u příležitosti Dnů Dunajského limitu (20.-26. července 2022). Uskuteční se v prostorách univerzity, která vyčlení velkorysý prostor, kde budou umístěny obrazy a panely vytvořené během cesty v létě 2021 po zpřístupněných lokalitách, ale také ty, které byly vytvořeny pro muzeum v Rasové a přivezené speciálně odtud. Dále jsou zde umístěny 2 videoprojektory, které budou promítat průběh cesty, zatímco televize bude přenášet videoinformace vytvořené partnery projektu, a 3D tiskárna, která každý den vytiskne nový model limitu. Pokud bude zahájení plavby římské lodě *Danuvina Alacris* vysíláno živě, bude televize přenášet i tuto událost.

ZPRÁVY O ÚČASTI NA EXTERNÍCH UDÁLOSTECH

Symposium "Antické dědictví" (Bulharsko)

Symposium se konalo 10. června 2022 v konferenčním sále Rektorátu Ekonomické akademie D. A. Cejna - Svištov, Bulharsko, v rámci programu XVI. ročníku festivalu "Orel na Dunaji". Maria Tzankova a Boryana Stancheva (ADRM) přednesly online přednášku "Zhodnocení kulturního dědictví a pěstování udržitelného cestovního ruchu skrze PROŽITÍ společného dědictví na DUNAJSKÉM LIMITU jako základ kulturní cesty". Představily projekt LDL DTP; jeho strukturu a témata; římskou loď a spojovací plavbu se souvisejícími římskými slavnostmi, přístup k ochraně kulturního dědictví, připravovanou akci a zapojení místních komunit.

Konference "Budoucnost muzeí - digitalizace a další moderní příležitosti pro udržitelný rozvoj" (Bulharsko)

Dne 19. května 2022 se CHI na pozvání pořadatele, Sofijské univerzity, zúčastnil národní konference "Budoucnost muzeí - digitalizace a další moderní příležitosti pro udržitelný rozvoj". Akce se zúčastnili zástupci muzeí, soukromých sběratelů, Ministerstva kultury, Ministerstva cestovního ruchu, Ministerstva pro e-government, Ministerstva pro inovace a růst, podniků a neziskového sektoru.

Na setkání se diskutovalo o očekáváních od budoucího rozvoje muzejní práce z taktického, strategického a funkčního hlediska a o přístupech k budování efektivních digitálních sbírek a virtuálních muzeí. V centru pozornosti byla implementace evropských kohezních politik na národní a komunitní úrovni, posílení dopadu investic do vědy a výzkumu, rozvoj integrovaného výzkumu a inovací v různých vědních oborech, které souvisejí s kulturním dědictvím. Tématem diskuse bylo také zavádění nových technologií a inovativního obsahu do kulturních a tvůrčích odvětví pro tržní uplatnění kulturního cestovního ruchu atd. a návrh nové vize ekonomizace kulturního dědictví. A také - zajištění alternativních možností přístupu veřejnosti ke znalostem, informacím a službám prostřednictvím cloudových technologií.

CHI představil projekt LDL, jeho hlavní výstupy a očekávané efekty na využití živého dědictví pro podporu kulturního turismu.

Konference "Výzvy a příležitosti života ve zmenšujících se a periferních městech" a "Kreativní Dunaj. Konektivita - klíč k překonání úbytku" (Bulharsko)

V součinnosti s dalším nadnárodním projektem Dunajského programu, konkrétně s projektem DANUrB+ (Danube Urban Brand), Národní turistický klastr "Bulharský průvodce" propagoval a prezentoval úspěchy a výsledky projektu Living Danube Limes na dvou regionálních konferencích.

První z nich, Regionální konference "Výzvy a příležitosti života ve zmenšujících se a periferních městech", se konala 10.-11. března 2022 v Bukurešti (Rumunsko) a v Ruse (Bulharsko). Paní Desislava Minčeva-Yordanova z NTC BG Guide představila téma "Chytrá řešení cestovního ruchu ve zmenšujících se městech podél Dunaje v Bulharsku. Mise je možná". Jako příklad chytrých řešení cestovního ruchu podél Dunaje byla vyzdvižena síť muzejního klastru Living Danube Limes a také Spojovací plavba a mobilní aplikace.

Foto výše od NTC BG Guide

Druhá regionální konference věnovaná tématu "Kreativní Dunaj. Konektivita - klíč k překonání úbytku" se konala 30. června - 1. července 2022 ve Vidinu (Bulharsko) a v Calafatu (Rumunsko). Paní Nouha Ben Salem z NTC BG Guide představila téma "Cestovní ruch založený na trasách jako nástroj pro rozvoj destinací společného dědictví ve zmenšujících se oblastech" a jako příklad byla vyzdvižena Dunajská kulturní cesta Limes, která byla představena.

Foto výše od NTC BG Guide

POZNAMENEJTE SI DATUM

Ve dnech 8. až 9. listopadu se v bulharské Sofii uskuteční závěrečná konference projektu. Pod názvem "Dunajský Limes jako udržitelná destinační značka" budou představeny různé výstupy projektu a perspektivy dalšího rozvoje Podunají na základě jeho římského dědictví. Další informace o této akci budou neprodleně oznámeny prostřednictvím našich kanálů.

NAVŠTIVTE NÁS ONLINE

<http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/living-danube-limes>

@LivingDanubeLimes

@livingdanubelimes

@Living Danube Limes

@DanubeDtp

Interreg

EUROPEAN UNION

Danube Transnational Programme Living Danube Limes

